Notat

Norconsult

Oppdragsgiver: Aneo Vind AS
Oppdragsnr.: 52607188 Dokumentnr.: D01

Til:	Aneo Vind AS
Fra:	Simen Olafsen, Svein Bjørk
Sted, dato:	Os / 2026-10-15
Kopi til:	[Copy to]

Stokkfjellet vindkraftverk 2 – Supplerende vurdering av samlet belastning og utfordringer for Saanti sijte

Bakgrunn

I forbindelse med en eventuell utvidelse av Stokkfjellet vindkraftverk, ble det utarbeidet en konsekvensutredning for reindrift. Utredningen vurderte den planlagte utvidelsen sin konsekvens for de to reinbeitedistriktene Gåebrien sijte og Saanti sijte. Ettersom tiltaket er lokalisert i områder som benyttes av rein fra Gåebrien ble det lagt størst vekt på vurdering av konsekvenser for Gåebrien sijte. I den den sammenheng ble det laget en oppsummering av de viktigste faktorene for samlet belastning og utfordringer for distriktet.

I forbindelse med at konsesjonssøknad og områdereguleringsplan har vært sendt på høring har en av tilbakemeldingene fra NVE vært at de ønsker en tilsvarende vurdering av samlet belastning gjort for Saanti sijte, samt en vurdering av eventuelle tilleggseffekter for sijten ved en utvidelse av Stokkfjellet vindkraftverk.

For Gåebrien sijte ble det laget en status for samlet belastning og utfordringer hvor det ble trukket frem det man anså for å være de største kildene til belastning. Det samme vil gjøres her for Saanti sijte. Vår vurdering er altså ikke en uttømmende liste over alle kilder til samlet belastning for distriktet, men en oppsummering av de mest sentrale.

1 Vurdering av samlet belastning

1.1 Utbygging av vannkraft

Det er flere store vannkraftverk innenfor distrikts beiteområder. Flere av utbyggingene har blant annet medført neddemte beiteområder, blokkerte flytt- og trekkleier, store regulerte innsjøer med usikker is og økt menneskelig ferdsel som følge av anleggsveier inn i tidligere utilgjengelige områder. De fleste utbyggingene er forholdsvis gamle, men de har medført en såpass stor påvirkning at vi anser det som riktig å omtale her.

I avsnittene under er de utbyggingene som har medført størst konsekvenser beskrevet.

1.1.1 Nesjø-Essandsjø (1947 og 1971)

Neddemmingen Nesjø-Essandsjø begynte med neddemming av Essandsjøen i 1947. Når Nesjødammen sto ferdig i 1971 ble Essandsjøen en del av Nesjøen (NVE 2026). Ettersom det opprinnelige vassdraget ellers besto av småvann og elvestrekninger, medførte utbyggingen neddemming av store landområder (se Figur 1-1 og Figur 1-2)

Figur 1-1: Viser areal som ble neddemt mellom utløpet av Essandsjøen og Vessingsjødammen (lengst vest). Kilde: Norge i bilder.

Figur 1-2: Mørkeblått areal = Opprinnelig areal i Nesjø-Essandsjø, Lyseblått areal = Nesjø-Essandsjø etter utbygging. Kilde: Wikipedia.

For distriktet innebar dette at store beiteområder ble satt under vann. Distriktet oppgir at de neddemte områdene tidligere hadde vært rike myr-, vier- og skogsområder hvor reinen kunne beite og oppholde seg i lang tid. det innebar også at flytt- og trekkleier som tidligere hadde gått over elvestrekningen nedstrøms Essandsjøen ble stengt.

Selv om utbyggingen ligger noe bakover i tid og distriktet har tilpasset driften sin med årene, medfører den fortsatt konsekvenser som distriktet merker den dag i dag.

Der området rundt Nesjø-Essandsjø tidligere var rike beiteområder hvor reinen stanset og beitet lenge, trekker den nå mye raskere forbi. På grunn av hindringen som magasinet representerer trekker reinen inn i andre områder enn den gjorde tidligere. Dette er tidvis områder som distriktet ikke ønsker at den skal trekke til; innmark, trafikkerte veier eller inn i nabodistrikter hvor de blander seg med andre flokker.

Distriktet forteller også at det store vannmagasinet medfører senere islegging, noe som gir hyppigere tåke i området. Den fuktige luften kan også medføre nedising av beitene. Dette er en erfaring som gjengis av flere andre distrikter hvor det er gjennomført store vannkraftutbygginger.

En annen utfordring ifølge distriktet er den økte ferdselen som følge av at anleggsveiene fra utbyggingen har gjort store fjellområder som tidligere hadde liten grad av ferdsel, mer tilgjengelig for allmenheten. I dag kan man kjøre bil helt inn til nordenden av Essandsjøen hvor det er parkeringsplasser ved Nøstervika og Sankåvika. I sørenden av magasinet går det en anleggsvei med parkeringsplass inn til Nesjødammen og Sylsjøen hvor man blant annet kan parkere ved Nedalshytta. I ettertid har det blitt bygget flere hyttefelt langs anleggsveien fra Stuggudal inn til Sylsjøen og langs anleggsveien fra Mosjøen til Nesjødammen.

1.1.2 Vessingsjøen (1959)

Vessingsjøen ligger like nedstrøms Nesjødammen (se figur 1-1). Denne sjøen demmer ikke opp like store områder som Nesjødammen, men den tas med her fordi den til en viss grad «fullfører» barrieren Nesjø-Essandsjø. Magasinet demte ned et av de siste områdene nedstrøms Nesjødammen hvor det ville vært naturlig for reinen å krysse vassdraget. Nedstrøms Vessingsjøen blir landskapet brattere og mer skogkledt.

1.1.3 Finnkoisjøen (1977)

Utbyggingen av Finnkoisjøen sto ferdig i 1977 (NVE 2026). I likhet med Nesjø-Essandsjø besto vassdraget før utbyggingen i stor grad av elv og bekkestrekninger, så utbyggingen medførte neddemming av store landområder (se Figur 1-3). Distriktet beskriver det neddemte arealet som et dalføre med rikt beite. Ikke minst store vierskoger hvor store flokker med rein bare kunne «forsvinne». På grunn av Finnkoisjøens utforming anses den å medføre en noe mindre hindring for trekk og flytting sammenliknet med Nesjø-Essandsjø. Anleggsveien inn til dammen har imidlertid åpnet et område som tidligere var veiløst og med liten grad av ferdsel. Etter et Statskog overtokeiendommen til Meråker bruk, har distriktet sett en økning i folk som kjører inn til Finnkoisjøen, og brukerbåt for å komme seg enda lenger inn. Etter at anleggsveien kom, ble det også anlagt et hyttefelt i Kranklia.

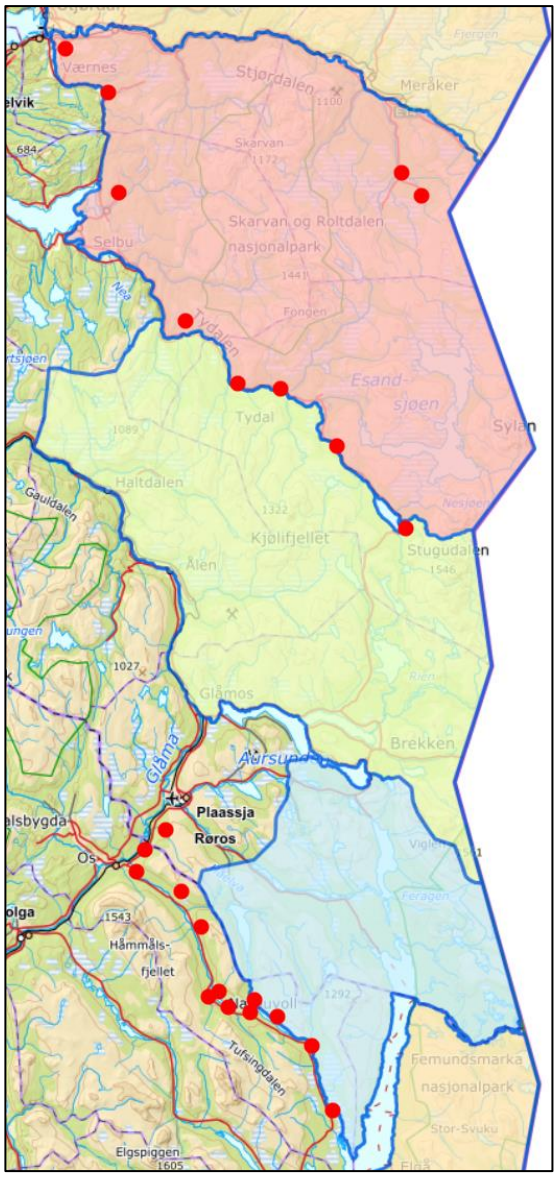
Figur 1-3: Arealet for Finnkoisjøen før og etter nedbygging. Kilde: Norge i bilder.

1.2 Uinngjerdet innmark og distriktsgrenser

Ettersom Saanti og Gåebrien har felles vinterbeiter, så innebærer det at problematikken med den sørvestlige distriktsgrensen i Fæmund sijte, beskrevet i den opprinnelige utredningen, også gjelder for Saanti. Beskrivelsen av denne problematikken gjengis derfor her:

> *Sørvest i Fæmund sijte er det store strekninger hvor distriktsgrensen ikke følger noen form for landskapsformer som stopper reinen. Dersom reinen kommer til disse områdene før det er snø og gode driftsforhold, så klarer ikke distriktet å holde reinen innenfor distriktsgrensene. Situasjonen vanskeliggjøres ytterligere ved at det like utenfor distriktsgrensen ligger store uinngjerdede innmarksarealer som reinen trekker inn på. Dette har vært en kilde til konflikt i lang tid (…) og var bakgrunnen for den såkalte Tufsingdalssaken som gikk helt til Høyesterett i 2018. Det har også vært gjennomført et dialogprosjekt i regi av Os kommune og statsforvalterne i Trøndelag og Innlandet for å forsøke å redusere konflikten i området. I likhet med situasjonen i Midtre Gauldal, er det en konflikt som krever store ressurser og merarbeid fra reindrifta, samt at den tærer på utøverne mentalt (Norconsult 2023).*

Siden sitatet over ble skrevet er det gjennomført et nytt sameksistensprosjekt mellom reindrifta og landbruket i regi av offentlige myndigheter. I den påfølgende rapporten kommer det tydelig frem at reindrifta og landbruket i området har forskjellig syn på årsak, konsekvenser og mulige løsninger på konflikten.

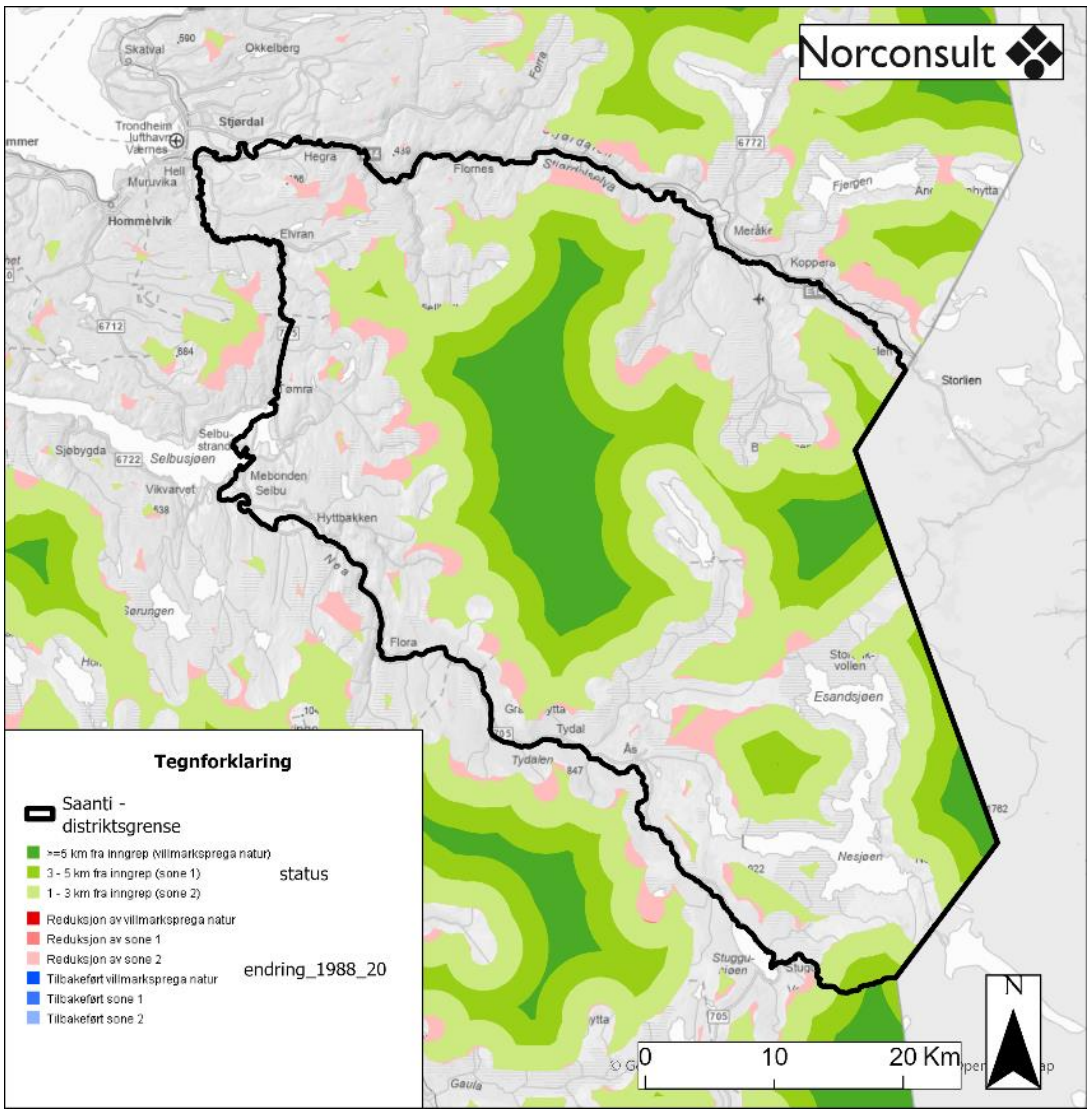

Figur 1-4: Lyserødt areal = Saanti sijte, Gult areal = Gåebrien sijte, Lyseblått areal = Fæmund sijte. Røde prikker = områder med innmarksarealer hvor rein fra Saanti sijte tidvis kan oppholde seg samtidig. Kilde: NIBIO.

I randsonene til distrikteter det store områder med innmarksom ikke er inngjerdet. Særlig på senhøsten og våren trekker reinen inn på innmarka . Reindrifta bruker mye tid og ressurser på å drive reinen bort fra innmarka, samtidig som det er en kilde til konflikt mellom reindrifta og landbruket. Problematikken ligger blant annet i at rein ofte kommer inn på innmark til visse tider av året og at den da kommer inn på innmark over store områder samtidig. Ifølge distriktet kan det i perioder være rein på innmark i Tufsingdalen, Stuggudalen, Tydal, Selbu og Meråker samtidig. Dette medfører betydelig merarbeid for reindrifta og reingjeterne må dekke svært store områder (Figur 1-4).

1.3 Ferdsel

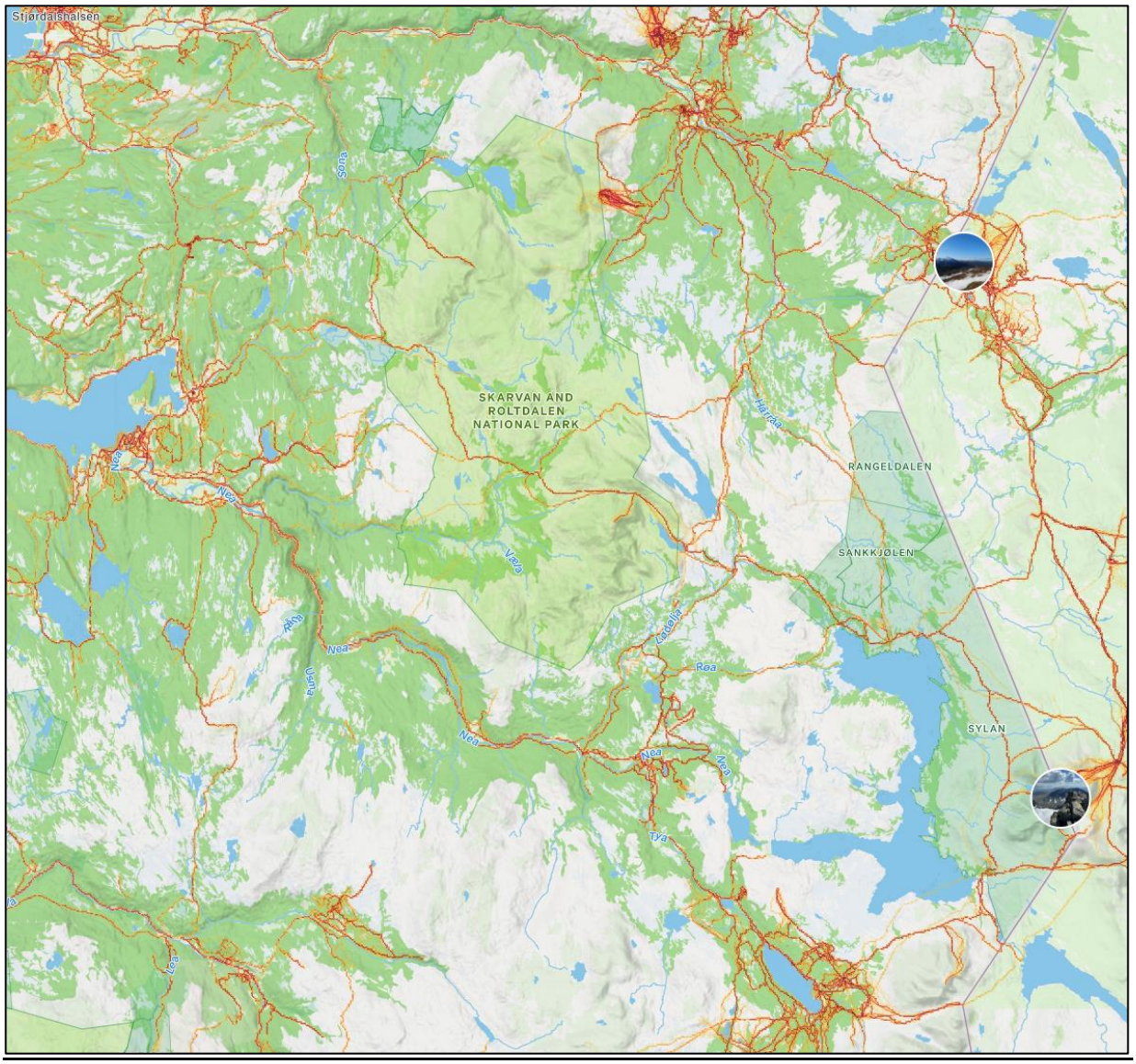
En utfordring som ifølge distriktet har økt mye de senere årene er menneskelig ferdsel. Menneskelig ferdsel er en type utfordring som er vanskelig å vurdere konsekvensene av, men for reindrifta representerer det som regel en større utfordring enn det fysiske utbygginger i seg selv gjør. For reinen kan den menneskelige aktiviteten som genereres av inngrepet utgjøre en større belastning enn det fysiske inngrepet i seg selv. Ferdsel utgjør en bevegelig kilde til forstyrrelse og kan dermed påvirke store arealer.I dette kapittelet har vi forsøkt å sette sammen de sentrale kildene til ferdsel i Saanti sijte, supplementert med tilbakemeldinger fra distriktet. Figur 1-5 illustrerer avstanden til tekniske inngrep i Saanti sijte. Tekniske inngrep defineres blant annet som kraftledninger, veier og vannmagasin. Fritidsboliger er ikke definert som et teknisk inngrep (Miljødirektoratet, 2024). De grønne arealene viser derfor hvilke områder som er definert som såkalt inngrepsfrie områder.

Figur 1-5: Viser inngrepsfrie naturområder i Saanti sijte. Lys grønn er 1-3 km fra tekniske inngrep, mørkere grønn er 3 til 5 km fra tekniske inngrep, mens dyp grønn er over 5 km fra tekniske inngrep. Rosa farge markerer tapte inngrepsfrie områder fra 1988 til 2023. Kilde: Miljødirektoratet.

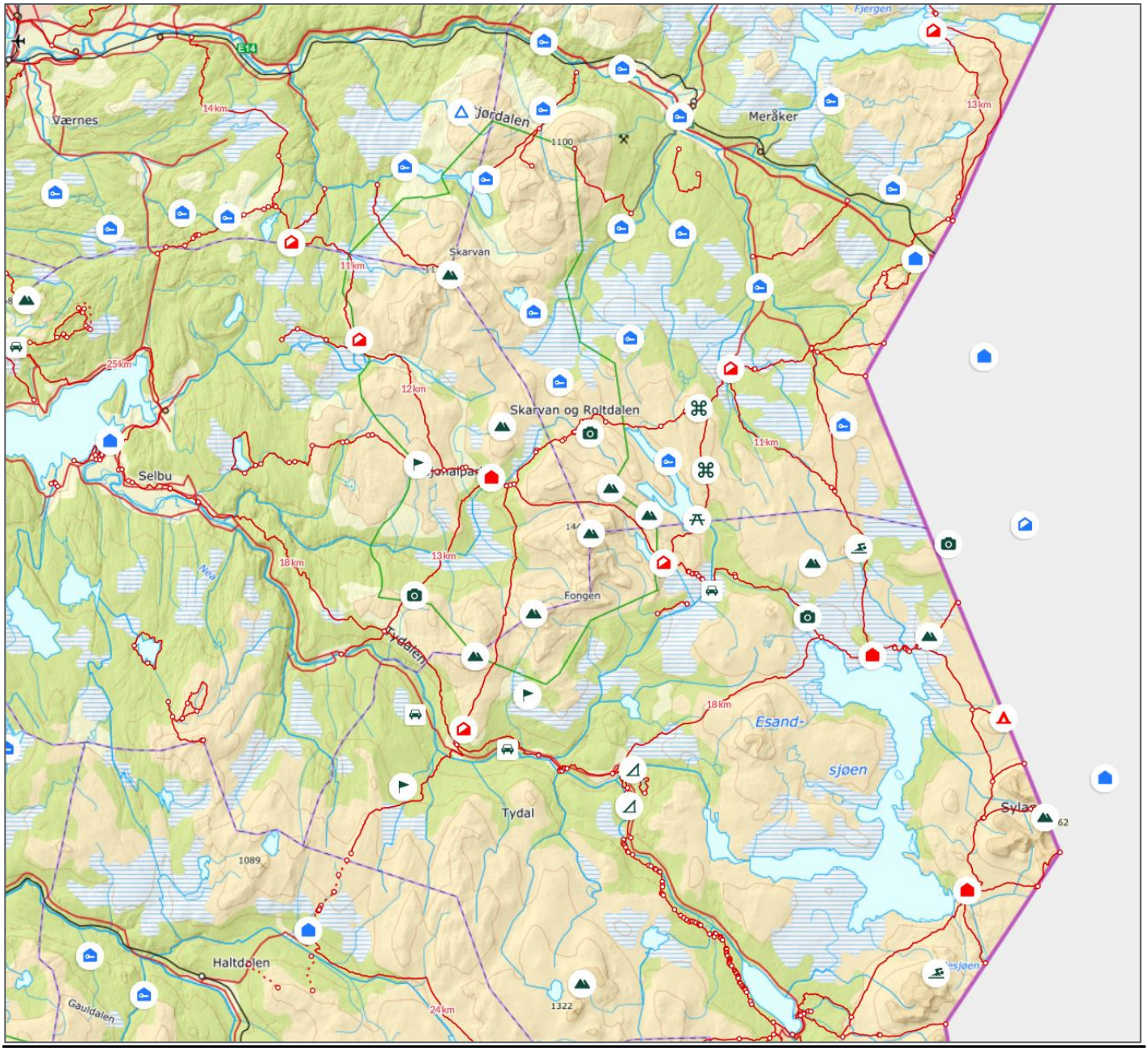
Friluftsliv

Som det går frem av figur 1-5 så har Saanti sijte forholdsvis store inngrepsfrie områder, særlig i de delene som omfattes av Skarvan og Roltdalen nasjonalpark, men også lenger øst mot Falkfangervola og rundt Sylmassivet. INON-kartene fanger imidlertid ikke opp menneskelig ferdsel, slik at flere steder kan INON-kartene gi et inntrykk av at områdene er mer upåvirket enn de egentlig er. Det er derfor viktig å sjekke med andre kildersom kan gi en pekepinn på menneskelig ferdsel i et område. I første omgang har vi benyttet kart fra Strava (se figur 1-6). Strava er en nettjeneste hvor brukerne logger sin fysiske aktivitet blant annet ved hjelp av GPS. Tjenesten brukes ikke av alle og vil på den måten ikke kunne sies å fange opp all menneskelig ferdsel i et område, men den kan brukes som en indikator på hvor det er populære ferdselsruter i et område. Registrert strava-aktivitet i Saanti sijte viser at flere av områdene som er markert som inngrepsfrie områder i INON-kartet har traseer med forholdsvis høye ferdselsnivåer.

Figur 1-6: Oversikt over ferdsel registrert i Strava innenfor beiteområdene til Saanti sijte. Mørkere rødfarge indikerer høyere ferdsel enn lysere rødgul farge. Kilde Strava.

En annen måte å si noe om ferdselen på i et område er å se på forekomstene av kjente turmål, turløyper o.l. Karttjenesten med den mest komplette oversikten over turmål i Norge per i dag, er DNT sin nettjeneste UT.no. Figur 1-7 viser et kartutsnitt fra UT.no hvor det er markert kjente turmål, hytter og stier samt andre kilder til ferdsel innenfor beiteområdene til Saanti sijte. Det går tydelig frem av dette kartet at det er flere kjente turmål (topper, hytter, stier) innenfor det som er markert som inngrepsfrie områder.

Figur 1-7: Oversikt over turmål, hytter og ruter som er registrert på UT.no innenfor Saanti sijte. Kilde Ut.no

Flere av disse traseene fra UT.no sammenfaller med traseer for registrert ferdsel i Strava. Mange av disse er tilknyttet nettverket av DNT-stier og hytter innenfor distriktet. Her kan man særlig trekke frem traseen

Nedalshytta-Storerikvollen-Ramsjøhytta-Schultzhytta-Prestøyhytta-Kvitfjellhytta-Stjørdal sentrum som markedsføres under tittelen «SignaTUR NORGE PÅ TVERS» av DNT (DNT, 2026). Distriktet mener at traseen har hatt en økt bruk de siste årene. Denne medfører ferdsel tvers gjennom det som på kartet er markert som inngrepsfrie områder.

En annen type ferdsel er toppturer. Her kan man fra Stravakartet se at fjell som Fonnfjellet, Fongen, Storkluken og Mannfjellet i Meråker kommune, Storskarven i Stjørdal kommune og Storsylen/Syltraversen i Tydal kommune er populære toppturer. Ifølge distriktet kan dette være til særlig plage sommerstid ettersom folk flest ønsker å gå disse turene på solrike, varme dager, som også er da reinen trekker til topps for å avkjøle seg og komme unna insekter.

Jakt og fiske

En annen kilde til ferdsel og forstyrrelser er jakt og fiske. Særlig jakt med hund løftesfrem som et problem av reindrifta. Det erikke sjelden de opplever at jakthunder jager rein. Fra båndtvangen slutter i august og frem til jul forekommer det løshunder som forstyrrer reinen. I august er det folk som skal trene hundene sine til jakta, hønsefugl-takseringog jaktprøver for både fuglehund og elghund.

I september er det rype- og skogsfugljakt med hund som særlig fører til forstyrrelser i parringsperioden.Fra slutten av september og frem mot jul er løshundjakt på elg et problem i de lavereliggende høstbeitene og tidlige vinterbeitene.

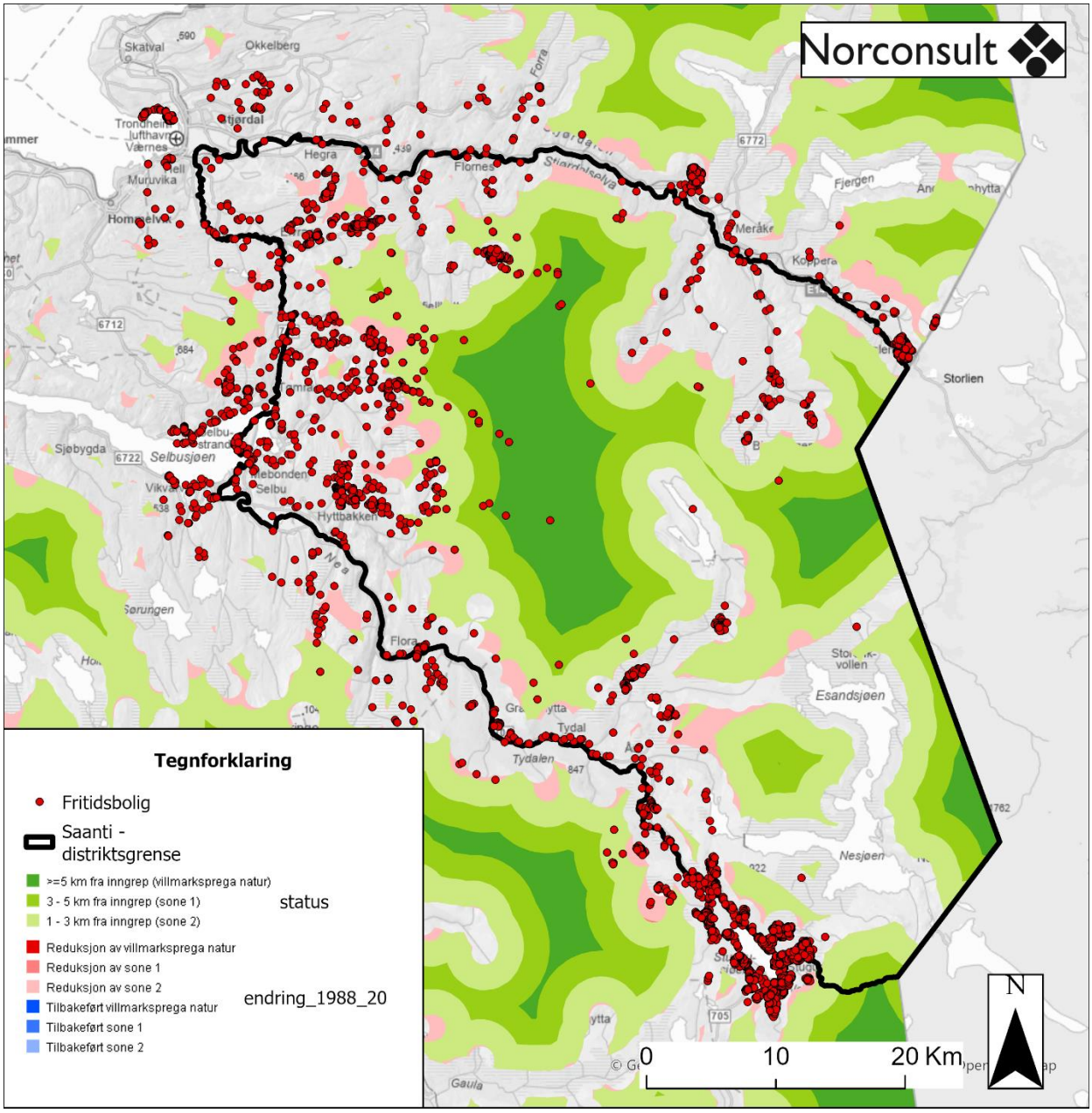
Distriktet erfarer at elgjakt med løshund har blitt mer vanligde senere årene sammenliknet med jakt med bandhund. Dette, sammen med at jakttiden er utvidet frem til jul, har gjort at elgjakta fører til større problemer for reindriften sammenliknet med tidligere da det i større grad var lokale jegere som jaktet med bandhund, og jakta sluttet tidligere på høsten.

Fritidsboliger

Fritidsboliger er et sentralt bidrag til ferdsel innenfor distriktet. Det er dokumentert at rein kan vise betydelig unnvikelse til større hytteområder (Vistnes & Nellemann 2006). Dette skyldes ferdsel og menneskelig aktivitet som oppstår i tilknytning til hyttene. Figur 1-8 viser fritidsboliger i Saanti sijte og inntil 5 km fra distriktsgrensen, mens tabell 1-1 viser antall hytter totalt innenfor distriktsgrensen og fordelt på de forskjellige kommunene.

Tabell 1-1: Antall fritidsboliger innenfor Saanti sijte og fordelt på de forskjellige kommunene.

Område	Antall hytter
Innenfor distriktsgrensen til Saanti	1912
Saantis områder i Selbu kommune	578
Saantis områder i Tydal kommune	820
Saantis områder i Stjørdal kommune	364
Saantis områder i Meråker kommune	150

Figur 1-8: Oversiktskart over hytter og villmarksprega natur innenfor Saanti sijte. Grønne arealer = områder uten større inngrep, Rosa arealer = reduksjon i inngrepsfrie områder siden 1988. Røde prikker = hytter. Kilde: Statens Kartverk og Nibio, illustrasjon: Norconsult

Reindrifta opplever at hyttene brukes adskillig mer nå enn før som følge av høyere standard. Dette gjør at mange nå kan jobbe fra hytta si og forlenger helga i begge ender der de tidligere kun brukte hytta enkelte helger og ferier.

I flere områder har distriktet opplevd at reinen ikke lenger stopper og beiter i fjellskogen slik den gjorde før som følge av forstyrrelsene fra hyttene, men i stedet følger de nye veiene videre ned til lavereliggende

områder hvor de kommer inn på innmark eller ned på trafikkerte veier. Dette har særlig vært et problem på Stuggudal.

Distriktet oppgir også at mange av hytteområdene tidligere var mye brukte turområder, men at ferdselen nå har forflyttet seg lenger inn i fjellet som følge av at folk ikke ønsker å gå tur midt inne i hyttefeltene.

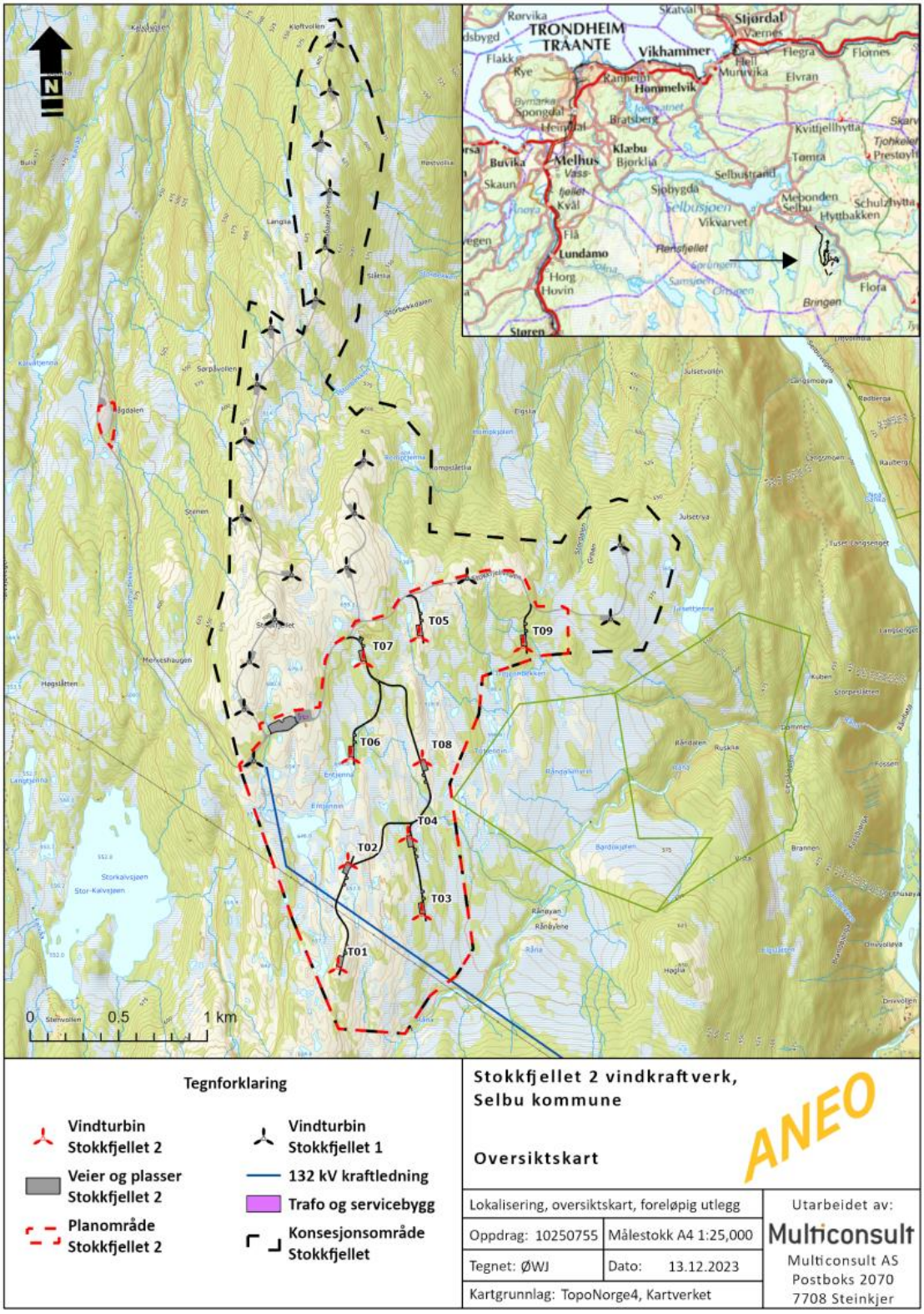
2 Stokkfjellet 2 sin effekt på samlet belastning

I den opprinnelige utredningen er påvirkningen på Saanti sijte fra den planlagte utvidelsen av Stokkfjellet vurdert slik:

> *I dette området er det det eksisterende vindkraftverket som utøver den største påvirkningen. Ettersom vurdering av påvirkning, i likhet med vurdering av verdi, tar utgangspunkt i referansealternativet som inkluderer eksisterende utbygginger, medfører dette at påvirkningen av gjeldende utvidelse reduseres som følge av nærværet til eksisterende vindkraftverk.*
>
> *Da konsekvens er et resultat av områdets verdi og påvirkningen det utsettes for, medfører det at konsekvensen av den planlagte utvidelsen må anses som lavere sammenlignet med konsekvensen av det eksisterende vindkraftverket (Norconsult 2023).*

Dagens situasjon for samlet belastning i Saanti sijte inkluderer naturlig nok det eksisterende vindkraftverket. Tidligere distriktsleder beskrev at på grunn av vinkelen man ser vindkraftverket fra i de mest nærliggende beiteområdene, fremstår vindkraftverket som en vegg av blinkende lys og bevegelse. I den planlagte utvidelsen på 9 turbiner er det de fire sørligste turbinene som vil medføre en synlig utvidelse av vindkraftverket. De resterende turbinene vil komme bak og innimellom eksisterende turbiner sett fra Saanti sijte sine beiteområder (figur 2-1).

Med tanke på at påvirkningen på samlet belastning av utvidelsen av vindkraftverket må sees oppimot påvirkningen fra det eksisterende vindkraftverket, er vår vurdering at utvidelsen vil medføre en begrenset forholdsvis liten økning i samlet belastning for Saanti sijte.

Figur 2-1: Oversikt over nye turbiner i Stokkfjellet 2. Kart hentet fra opprinnelig konsekvensutredning for reindrift.

3 Referanser

- Strava 2026. *Strava Maps* Hentet fra: Lenke
- Ut.no 2026. *Ut.no – kart*. Hentet fra: Lenke
- Naturbase 2026. *Naturbase kart*. Hentet fra: Lenke
- Norconsult 2023. *Utvidelse av Stokkfjellet vindkraftverk - Reindriftsfaglig utredning*. Hentet fra: Lenke
- NVE 2026. *NVE Atlas*. Hentet fra: Lenke
- DNT 2026. *SignaTUR NORGE PÅ TVERS.* Hentet fra: Lenke
- Miljødirektoratet 2024. *Inngrepsfrie naturområder*. Hentet fra: Lenke
- Vistnes, I & Nellemann, C. 2006. *Bit for bit utbygging av hytter reduserer reindriftens beitearealer*. Hentet fra: Lenke

Revisjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent
D01	14.10.2026	For fagkontroll	SimOla	SveBjø	SveBjø
D02	16.10.26	Til gjennomlesing distriktet	SimOla	SveBjø	SveBjø
D03	16.10.26	Til bruk	SimOla	SveBjø	SveBjø

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.